

"...

I- İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

"

1) 633 Sayılı 'Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 32 nci Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasındaki, " Denetim Hizmetleri Başkanı " İbaresinin Anayasaya Aykırılığı

03.06.2011 tarihli ve 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 32 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında, Bakanlık merkez teşkilatında kadroları karşılık gösterilmek suretiyle, 657 sayılı Kanun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli olarak çalıştırılabilecek Müsteşar, Müsteşar Yardımcısı, Genel Müdür, Strateji Geliştirme Başkanı, Bakanlık Müşaviri, I. Hukuk Müşaviri, Genel Müdür Yardımcısı, Daire Başkanı, Özel Kalem Müdürü, Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri, Aile ve Sosyal Politikalar Uzmanı, Hukuk Müşaviri, Aile ve Sosyal Politikalar Uzman Yardımcısı kadrolarına atanacaklar arasında Denetim Hizmetleri Başkanına da yer verilmiştir.

Aynı fıkroda, bu şekilde çalıştırılacak personele, bu Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvelde unvanlar itibarıyla yer alan taban ve tavan ücretleri arasında kalmak üzere, Bakanın onayı ile belirlenecek tutarda aylık brüt sözleşme ücreti ve sözleşme ücretine ek olarak Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim aylarında birer aylık sözleşme ücreti tutarında ikramiye ödeneceği ile bunlardan üstün gayret ve çalışmaları sonucunda emsallerine göre başarılı çalışmalar yaptıkları tespit edilenlere, Bakanın onayı ile Haziran ve Aralık aylarında birer aylık sözleşme ücreti tutarına kadar teşvik ikramiyesi ödeneceği hükümleri dikkate alındığında; Bakanlık personeli arasında yıllık ücret kazançları farklılaştırılarak artırılan söz konusu personel arasına Denetim Hizmetleri Başkanının dahil edilmesinin nedeninin aynı statüde olduğu varsayılan Strateji Geliştirme Başkanı ile arasında ücret eşitliğini sağlamaya yönelik olduğu anlaşılabilmektedir.

Ancak, Strateji Geliştirme Başkanlığı 3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esasları Hakkında Kanununun 15 inci maddesinde belirtilen hiyerarşik kademe ve birim unvanları arasında yer alırken; Denetim Hizmetleri Başkanlığı ise hiyerarşik kademe ve birim unvanları arasında yer almayıp, doğrudan bakana bağlı olarak görev yapmakta ve müfettişlik mesleği ise kariyer mesleğin prototipini oluşturmaktadır. Dolayısı ile Strateji Geliştirme Başkanı ile Denetim Hizmetleri Başkanı aynı statüde olmadığı gibi, ücrette adaletin sağlanmasının yolu da Denetim Hizmetleri Başkanını görev güvencesinden yoksun kılmak amacıyla kadro karşılık gösterilmek suretiyle 657 sayılı Kanun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli çalıştırılmasından geçmemektedir. Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilen Denetim Hizmetleri Başkanları ile müfettişlerin tamamının, statülerine ve yaptıkları görevin önemi ile kullandıkları yetkinin gereklerine uygun mali ve sosyal haklara kavuşturulması, bu alanda bütünü kapsayıcı bir yasal düzenleme yapmaktan geçmektedir.

Anayasanın 112 nci maddesinin ikinci fıkrasında, bakanların Başbakana karşı sorumlu olup, ayrıca kendi yetkisi içindeki işlerden ve emri altındakilerin eylem ve işlemlerinden sorumlu olacağı kuralı getirilmiştir.

Anayasanın bu emredici kuralına dayalı olarak 3046 sayılı Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında, bakanın, bakanlık teşkilatının en üst amiri olduğuna yer verilmiş; ikinci fıkrasında, bakanların, bakanlık hizmetlerini mevzuata, Hükümetin genel siyasetine, milli güvenlik siyasetine, kalkınma planlarına ve yıllık programlara uygun olarak yürütmekle ve bakanlığın faaliyet alanına giren konularda diğer bakanlıklarla işbirliği ve koordinasyonu sağlamakla görevli ve başbakana karşı sorumlu oldukları belirtilmiş; üçüncü fıkrasında ise, her bakanın ayrıca emri altındakilerin faaliyet ve işlemlerinden de sorumlu olup, bakanlık merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşların faaliyetlerini, işlemlerini ve hesaplarını denetlemekle görevli ve yetkili olduğu açıkça hüküm altına alınmıştır. Aynı hükümler 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'nin 4 üncü maddesinde değişik ifadelerle yinelenmiştir.

3046 sayılı Kanununun 21 nci ve 633 sayılı KHK'nin 4 üncü maddesinde belirtilen, Bakanlığın merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşlarının faaliyetlerini, işlemlerini ve hesaplarını denetleme görev ve yetkisini bakan kendi eliyle yapamayacağına göre, bu işleri doğrudan Bakanla bağlı olarak ve Bakan adına yapmak üzere, 633 sayılı KHK'nin 12 nci maddesiyle Denetim Hizmetleri Başkanlığı kurulmuştur.

633 sayılı KHK'nin 12 nci maddesinde yazılı olan ve doğrudan Bakanla bağlı olarak Bakan adına yürütülen hizmetin niteliği ile görevin özelliği, Denetim Hizmetleri Başkanının görevini tarafsız, bağımsız ve hukuki güvenlik içinde yapmasını bunun için de görev güvencesine sahip olmasını gerekli kılmaktadır. Dolayısıyla bakanların Anayasanın 112 nci maddesinde yer alan sorumluluklarını hukuka ve kamu yararına uygun olarak yerine getirebilmeleri Denetim Hizmetleri Başkanının her türlü etki ve yönlendirmeden uzak bir şekilde görev yapmasına olanak sağlayacak görev güvencesinden geçmekte; aksine düzenleme Anayasanın 112 nci maddesine aykırılık oluşturmaktadır.

Öte yandan, Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini sağlayan, bütün etkinliklerinde hukuka ve Anayasaya uyan, işlem ve eylemleri bağımsız yargı denetimine bağlı olan devlettir. Yasaların kamu yararının sağlanması amacıyla yönelik olması, genel, objektif, adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir. Bu nedenle yasakoyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerekir. Anayasaya uygunluğun sağlanmasında, yasa koyucunun kamu yararı anlayışının isabetli olup olmadığı değil, konulan kuralın kamu yararı dışında belli bireylerin ya da grupların çıkarları gözetilerek yasalaştırılmış olup olmadığı önem taşımaktadır.

Yurttaşlardan sağlanan kaynaklarla finanse edilen kamu hizmetlerinin süreç ve sonuçlarının yasal düzenlemelere, önceden belirlenmiş amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine ve kalite standartlarına göre analiz edilmesi, karşılaştırılması, kanıtlara dayalı olarak değerlendirilmesi, hataların önlenmesi, yönetim ve kontrol sistemlerinin geçerli, güvenilir ve tutarlı olmasının sağlanması, kamusal faaliyetlere rehberlik edilmesi ve iyi uygulama örneklerinin ortaya çıkarılarak teşvik edilmesi görevlerinin, görev güvencesine sahip kamu görevlilerince yürütülmesinde kamu yararı olduğu; buna karşın görev güvencesinden yoksunluğun bağımsızlık ve tarafsızlığın yitirilerek hizmetten yararlananlar ile hizmeti finanse edenler aleyhine ve çıkar grupları lehine sonuçlar doğuracağı inkar edilemez bir gerçektir. Bu bağlamda, Denetim Hizmetleri Başkanının sözleşmeli olarak görev güvencesinden yoksun bir

şekilde çalıştırılmasını öngören düzenleme Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

Yukarıda açıklanan gerekçelerle, 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 32 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan " Denetim Hizmetleri Başkanı " ibaresi, Anayasanın 2 nci ve 112 nci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

2) 03.06.2011 Tarihli ve 633 Sayılı 'Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin Geçici 3 üncü Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (a), (b), (c), (ç), (d) ve (f) Bentlerinin Anayasaya Aykırılığı

633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde, 633 sayılı KHK ile Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne dönüştürülen Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünde genel müdür ile şube müdürü arasındaki kadrolarda ve (f) bendi ile taşra teşkilatında il müdürü ve il müdür yardımcısı kadrolarında; (b) bendinde, Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne dönüştürülen Özürlüler İdaresi Başkanlığında Başkan ile Şube Müdürü arasındaki kadrolarda; (c) bendinde, ismi aynı kalan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünde Genel Müdür ile Şube Müdürü arasındaki kadrolarda; (ç) bendiyle, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğüne dönüştürülen Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğünde Genel Müdür ile Şube Müdürü arasındaki kadrolarda; (d) bendinde, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğüne dönüştürülen Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğünde Genel Müdür ile Müdür arasındaki kadrolarda; (e) bendinde ise, 5502 sayılı Kanununun 633 sayılı KHK'nin 35 inci maddesinin (3) numaralı bendiyle yürürlükten kaldırılan 15 inci maddesindeki Primsiz Ödemeler Genel Müdürlüğünde Genel Müdür ve Daire Başkanı kadrolarında bulunanların; görevlerinin hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona ereceği; bunlardan Döner Sermaye Merkez Müdürü, Müşavir, Şube Müdürü, Müdür, Özel Kalem Müdürü, İl Müdürü, İl Müdür Yardımcısı kadrolarında bulunanların ekli (3) sayılı listede ihdas edilen araştırmacı kadrolarına, diğerlerinin ise aynı listede ihdas edilen Bakanlık Müşaviri kadrolarına halen buldukları kadro dereceleriyle hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılacakları hükme bağlanmaktadır.

Özetle, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı altında birleştirilen kurum, başkanlık ve genel müdürlüklerin müdür yardımcısı ve üstü kadrolarının tamamı Yasayla boşaltılmakta; müdür ve müdür yardımcıları buldukları kadro derecesiyle ihdas edilen 'araştırmacı' kadrolarına, daire başkanı ve üstü kadrolarda bulunanlar ise 'Bakanlık Müşaviri' kadrolarına atanmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin birçok kararında belirtildiği üzere, Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti, insan haklarına saygı gösteren, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup, bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde Anayasanın ve yasakoyucunun da uyması gereken temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlettir.

Hukuk devleti hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm işlem ve eylemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerektirir. Hukukî güvenliğin bir sonucu da kazanılmış haklara saygı gösterilmesi ilkesidir. Kazanılmış hak, kişinin bulunduğu statüden doğan ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş haktır. Kişilerin

hukuk düzenine güvenerek elde ettikleri hakların sonradan çıkarılacak yasal düzenlemelerle ihlal edilmemesi bu ilkenin gereğidir.

657 sayılı Kanununun Temel ilkeler başlıklı 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (B) bendinde kariyer, Devlet memurlarına yaptıkları hizmetler için lüzumlu bilgilere ve yetiştirme şartlarına uygun şekilde, sınıfları içinde en yüksek derecelere kadar ilerleme imkanını sağlamaktır şeklinde; liyakat ise, Devlet kamu hizmetleri görevlerine girmeyi, sınıflar içinde ilerleme ve yükselmeyi, görevin sona erdirilmesini liyakat sistemine dayandırmak ve bu sistemin eşit imkanlarla uygulanmasında Devlet memurlarını güvenliğe sahip kılmaktır şeklinde tanımlanmıştır.

Primsiz Ödemeler Genel Müdürlüğü dışında kalan kurum, başkanlık ve genel müdürlükler kapatılmayıp ismi değiştirilerek Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı altında genel müdürlükler olarak teşkilatlandırıldığına ve ismi değiştirilen ve değiştirilmeyen söz konusu teşkilatlardaki başkan, başkan yardımcısı, genel müdür, genel müdür yardımcısı, daire başkanı, müdür ve benzeri üst düzey kadrolara kamu görevlileri, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun kariyer ve liyakat ilkeleri çerçevesinde yükseldiğine ve dolayısıyla bu görevler kendileri yönünden hukuken kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüştüğüne ve söz konusu kurumların kapatılması gibi hukuksal bir zorunluluk da söz konusu olmadığına göre, bu görevleri statü hukukuna göre yürüten kamu görevlilerinin yasayla, ilgisine göre 'Bakanlık Müşavirliği' ve 'araştırmacı' gibi pasif görevlere atanmaları, Yasanın öngördüğü güvenliklerinin ortadan kaldırılarak, statü hukukunun gereği olan kazanılmış haklarının ellerinden alınması demektir. Dolayısıyla, kazanılmış hakları ortadan kaldıran söz konusu düzenlemeler Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

Öte yandan geçici 3 üncü maddenin (4) numaralı fıkrasında, kapatılan Başkanlık ve genel müdürlüklere ait kadrolarda istihdam edilen personelden bu madde uyarınca Bakanlık kadrolarına atanan veya atanmış sayılanların yeni kadrolarına atandıkları veya atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ödeme, ikramiye (bir aya isabet eden tutar) ve sözleşme ücretleri ile diğer malî hakları (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç) toplamının net tutarının, atandıkları veya atanmış sayıldıkları yeni kadroları için öngörülen aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar, makam, görev ve temsil tazminatları, ek ödeme, ikramiye (bir aya isabet eden tutar) ve ücretleri ile diğer malî hakları (ilgili mevzuatı uyarınca fiilî çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti ile fiilen yapılan ders karşılığı ödenen ek ders ücreti hariç) toplamının net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarının, farklılık giderilinceye kadar atandıkları veya atanmış sayıldıkları kadrolarda kaldıkları sürece herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın tazminat olarak ödeneceği belirtilerek; atamaları bu şekilde yapılanların mali haklarının korunduğu gibi bir izlenim yaratılmaktadır. Ancak fıkra, 'toplamının net tutarının' ibaresinden sonra parantez içinde 'bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır' ifadesine yer verilerek, kadro görev unvanlarına ait aylık net hak edişleri sabitlenmiştir. Bu durumda örneğin genel müdürün en son aldığı net maaşı 100 TL ve Bakanlık Müşavirinin maaşı ise 90 TL ise aradaki 10 TL içinde bulunulan ayda tazminat olarak ödenerek maaşı yine 100 TL olacak; örneğin yıllık %11 oranındaki enflasyonun maaşlara yansıtılmasından dolayı bir sonraki ay genel müdür maaşı 111 TL, Bakanlık Müşaviri maaşı da 100 TL olduğunda ise, net maaş sabitlendiğinden dolayı, genel müdür iken Yasayla Bakanlık Müşavirliği görevine atanan kişiye herhangi bir ödemedede bulunulmayacak, kişinin maaşı nominal olarak yine 100 TL olurken; reel olarak 90 TL'ye gerileyecektir. Dolayısıyla kazanılmış statü kaybının yanında kazanılmış mali hak kaybı da söz konusu olduğundan iptali

istenen düzenlemeler Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Diğer yandan, Yasa ile hem genel müdür, hem daire başkanı 'Bakanlık Müşavirliği' görevine atanırken; müdür de, müdür yardımcısı da 'araştırmacı' görevine atanmaktadır. Anayasanın 10 uncu maddesindeki, 'yasa önünde eşitlik ilkesi' hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, aynı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasada öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez. Statü hukukunda genel müdür ile daire başkanlığı, müdür ile müdür yardımcılığı farklı hiyerarşik kademe ve kadro unvanlarına karşılık geldiği halde; bunlar bir, aynı ve eşitlermiş gibi genel müdürden daire başkanına kadar olanların Yasayla 'Bakanlık Müşaviri', müdür ve müdür yardımcılarının ise 'araştırmacı' görevlerine atanmaları Anayasanın 10 uncu maddesindeki 'yasa önünde eşitlik ilkesi'ne aykırıdır.

Anayasanın 36 ncı maddesinde, herkesin meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu; 125 inci maddesinde ise, idarenin her türlü eylem ve işlemine karşı yargı yolunun açık olduğu belirtilmiştir.

Kamu görevlilerinin, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun kariyer ve liyakat ilkelerine göre yükseldikleri ve hukuki güvenliğe sahip kıldıkları genel müdür, başkan, genel müdür yardımcısı, başkan yardımcısı, daire başkanı, müdür ve benzeri kadro unvanlarından, 'Bakanlık Müşavirliği' ve 'araştırmacı' görevlerine olağan hukuki yol olan idari işlemle atamalarının yapılması durumunda kullanabilecekleri Anayasal güvence altındaki hak arama özgürlüğü ile yetkili yargı mercilerine dava açma haklarının, Yasayla atanmaları suretiyle ellerinden alınması Anayasanın 36 ve 125 inci maddelerine aykırıdır.

Yukarıda açıklanan gerekçelerle 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (b), (c), (ç), (d) ve (f) bentleri, Anayasanın 2 nci, 10 uncu, 36 ncı ve 125 inci maddelerine aykırı olduğundan iptalleri gerekir.

3) 03.06.2011 Tarihli ve 633 Sayılı 'Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin Geçici 9 uncu Maddesinin Anayasaya Aykırılığı

633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 9 uncu maddesinin (1) numaralı fıkrasıyla, Kapatılan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatında yer alan sosyal hizmet kuruluşları ile bu kuruluşların personeli, borç ve alacakları, tüm varlıkları, araç, gereç ve taşınırları Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenecek esaslar çerçevesinde il özel idarelerine devredilmekte ve maddenin diğer fıkralarında ise devire ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır.

Kapatılan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatı (il sosyal hizmetler müdürlükleri), Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel

Müdürlüğüne ek olarak Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ve Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü'nün taşra teşkilatına ilişkin görev ve hizmetlerini yürütme taşra teşkilatına ait sosyal hizmet kuruluşlarını yönetme görevini de sürdürüyordu. Dolayısıyla anılan Genel Müdürlüğün taşra teşkilatının il özel idarelerine devri, diğer birimlerin taşra teşkilatının da devri anlamına geliyor.

Anayasanın 2 nci maddesinde 'sosyal hukuk devleti' ilkesinin Cumhuriyetin nitelikleri arasında olduğu belirtilmiş; 5 inci maddesinde, Devletin temel amaç ve görevinin, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak, kişinin temel hak ve hürriyetlerini sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesini sağlamaya çalışmak olduğu kabul edilmiş; 10 uncu maddesinde, çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak önlemlerin eşitlik ilkesine aykırı sayılmayacağı; 41 inci maddesinde, Devletin ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocuğun korunması için gerekli tedbirleri alacağı ve teşkilatı kuracağı, her çocuğun korunma ve bakımdan yararlanma hakkına sahip olduğu, Devletin her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alacağı; 61 inci maddesinde, Devletin harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleriyle, malul ve gazileri koruyacağı ve toplumda kendilerine yaraşır bir hayat seviyesini sağlayacağı, Devletin sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı önlemleri alacağı, yaşlıların Devletçe korunacağı, yaşlılara Devlet yardımı ve sağlanacak diğer haklar ve kolaylıkların kanunla düzenleneceği, devlet korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için her türlü tedbiri alacağı ve bu amaçla gerekli teşkilat ve tesisleri kuracağı kuralları yer almıştır.

Öte yandan, Anayasanın 127 nci maddesinde mahalli idarelerin, il, belediye ve köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan kamu tüzelkişileri olduğu ve mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği kuralına yer verilmiştir.

Mahalli müşterek ihtiyaç, herhangi bir yerel yönetim biriminin sınırları içinde yaşayan kişi, aile, zümre ya da sınıfın özel çıkarlarını değil, aynı yörede birlikte yaşamaktan doğan eylemli durumların yarattığı, yoğunlaştırdığı ve sürekli güncelleştirdiği, özünde etkinlik, ölçek ve sağladığı yarar bakımından yerel sınırları aşmayan, yerel ve kamusal hizmet karakterinin ağır bastığı ortak beklentileri ifade etmektedir.

Anayasanın 2 nci, 5 inci, 10 uncu, 41 inci ve 61 inci maddelerinde Devlete görev olarak verilen yükümlülükler, yöreselliği bulunmayan, o yöreye özgü özelliklerden kaynaklanmayan, etkinlik, ölçek ve sağladığı yarar bakımından da yerel sınırları aşan niteliklere sahip olduğu için sosyal hizmet kuruluşları merkezi idare içinde teşkilatlandırılmışlar ve merkezi idarenin taşra kuruluşları tarafından yürütülmüşlerdir.

633 sayılı KHK ile ise, Devletin Anayasal görevleri bağlamında kurduğu sosyal hizmet kuruluşları, personeli, borç ve alacakları, tüm varlıkları, araç, gereç ve taşınırları ile birlikte il özel idarelerine devredilmektedir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun İl özel idaresinin görev ve sorumlulukları başlıklı 6 ncı maddesinin beşinci fıkrasında, hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırasının, il özel idaresinin malî durumu, hizmetin ivediliği ve verildiği yerin gelişmişlik düzeyi dikkate alınarak belirleneceği hüküm altına alınırken; 10.03.2006 tarih ve 26104 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 19 uncu maddesinin (1)

numaralı fıkrasında ise, 'Bütçe denkliğinin sağlanmasında bütçe gelirleri esas alınır. Gelirlerin giderleri karşılamaması halinde aradaki fark, ilk olarak gider bütçesinde öngörülen tertiplerden indirim yapılması ya da yeni gelir kaynakları bulunması suretiyle giderilmeye çalışılır. Buna rağmen denklik sağlanamamış ise, borçlanma yoluna gidilerek veya varsa önceki yıldan nakit devri yoluyla bütçe denkliği sağlanır.' denilmiştir.

Bu hükümlere göre, il özel idarelerinin gelirlerinin yetmediği durumlarda, özel idarelerin merkezi idare gibi vergi ve benzeri mali yükümlülükler koyma, belirlenmiş vergi oranlarını artırma vb. yetkileri olmadığından, sosyal hizmet harcamalarından kesintiye gitme yoluna başvurabileceklerdir. Böylece, mahalli müşterek niteliği bulunmayan ve dolayısıyla merkezi idare tarafından yürütülmesi Anayasal bir zorunluluk olan sosyal hizmet görevlerinin il özel idarelerine devri, gelir kısıtı nedeniyle gereği gibi yürütülmemesi gibi bir sonuca yol açabilecektir. Sosyal hizmet görevlerinin gereği gibi yerine getirilmemesi, Anayasanın 2 nci maddesindeki sosyal hukuk devleti ilkesi ile 5 inci maddesindeki Devletin temel amaç ve görevleriyle bağdaşmamakta ve Devletin Anayasanın 10 uncu, 41 inci ve 61 inci maddelerinde yer alan Anayasal görevleri bağlamında söz konusu maddelere aykırılık oluşturmaktadır.

Öte yandan, söz konusu devir yapılırken, sosyal hizmet kuruluşlarının temel nitelikleri, özellikleri ve işlevleri gözetilmeden toptancı bir anlayışla;

- Korunmaya muhtaç 0-12 yaş arası çocuklara yatılı hizmet veren 'Çocuk Yuvaları',*
- Korunmaya muhtaç 13-18 yaş arası çocuklara yatılı hizmet veren 'Yetiştirme Yurtları',*
- 0-6 yaş arası çocuklara gündüz hizmet veren 'Kreş ve Gündüz Bakımevleri',*
- Muhtaç yaşlı kişilere yatılı hizmet veren 'Huzurevleri',*
- Bedensel, ruhsal ve zihinsel özürlülere yatılı hizmet veren 'Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri',*
- Sokak çocuklarına yatılı hizmet veren 'Çocuk ve Gençlik Merkezleri',*
- İstismara uğrayan kişilere geçici yatılı hizmet veren 'Kadın ve Erkek Konukevleri',*
- 'Toplum ve Aile Danışma Merkezleri',*
- 'Aile Danışma ve Rehabilitasyon Merkezleri',*
- 'Çok Amaçlı Sosyal Hizmet Kuruluşları'*

Yanında;

- Suça yöneldikleri tespit edilen çocukların davranış bozukluklarını gidermek amacıyla rehabilitasyon süreci tamamlanıncaya kadar geçici süre bakım ve korunmalarının sağlandığı bu süre içerisinde aile, yakın çevre ve toplum ile ilişkilerinin düzenlenmesine yönelik çalışmaların yürütüldüğü, 7-18 yaş kız ve erkek çocuklara yönelik ayrı ayrı yapılandırılan yatılı sosyal hizmet kuruluşları olan, 'Koruma, Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri',*

- Duygusal, cinsel ve/veya fiziksel istismara uğramış çocukların olumsuz yaşam deneyimlerinden kaynaklanan travma ve/veya davranış bozukluklarını giderme amacıyla rehabilitasyon süreci tamamlanıncaya kadar geçici süre bakım ve korunmalarının sağlandığı bu süre içerisinde aile, yakın çevre ve toplum ile ilişkilerinin düzenlenmesine yönelik çalışmaların yürütüldüğü kız ve erkek çocuklara yönelik ayrı ayrı yapılandırılacak yatılı sosyal hizmet kuruluşları olan, 'Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezleri'

- Mahkemece korunma kararı alınan korunmaya muhtaç çocuğun bakımı ve yetiştirilmesi için Kurumun denetim ve gözetiminde bir 'Koruyucu Aile' tarafından da yerine getirilmesine ilişkin 'Koruyucu Aile Hizmetleri' ve

- Evlat Edindirme Hizmetlerinin,

İl Özel İdarelerine devredildiği görülmektedir.

Ülkemizin bazı il ve bölgelerinde, ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel nedenlerle suça yönelen çocuk, aile içi şiddet, cinsel istismar, ensest ilişki vb. olumsuzlukların daha yoğun yaşandığı ve hatta bunların gelenek, görenek ve töre gibi yöresel değerler sistemi içinde yaptırımı ile birlikte meşrulaştırıldığı gözlenmektedir.

Aile içi şiddete, cinsel istismara ve ensest ilişkiye muhatap olmuş çocukların olumsuz yaşam deneyimlerinden kaynaklanan travma veya davranış bozukluklarını ortadan kaldırmak veya faillerinden uzaklaştırmak veya suça yönelmiş çocuğu yaşadığı çevrenin dışına taşımak için başka il veya bölgelerdeki 'Merkezler' de veya 'Koruyucu Aile' de rehabilitasyona tabi tutmak gerekebilmektedir.

Öte yandan çocukların suça yönelmesi ile kadın ve çocukların aile içi şiddete, cinsel istismara, ensest ilişkiye vb. olumsuzluklara maruz kalması bazı il veya bölgelerde yoğunlaşmış ve bunlar gelenek, görenek ve töre gibi yöresel değerler sistemi içinde yaptırımı ile birlikte meşrulaşmış ise, söz konusu merkezlerin, karar organı o yörede yaşayanlardan oluşan il özel idarelerine devri, kamu hizmetinin gerekleriyle bağdaşmadığından Anayasanın 127 nci maddesine aykırılık oluşturmaktadır.

Yukarıda açıklanan gerekçelerle, 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 9 uncu maddesi, Anayasanın 2 nci, 5 inci, 10 uncu, 41 inci, 61 inci ve 127 nci maddelerine aykırı olduğundan iptali gerekir.

4) 03.06.2011 Tarihli ve 633 Sayılı 'Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin Tümüünün ve Ayrı Ayrı Tüm Maddeleri ile Eklerinin Anayasaya Aykırılığı

Parlamente demokrasi ve kuvvetler ayrılığı ilkesini kabul eden Anayasanın 7 nci maddesinde 'yasama yetkisi', Türk Ulusu adına TBMM'ne verilmiş ve bu yetkinin devredilemeyeceği açıkça belirtilmiştir. Bunun tek istisnası, Anayasanın 91 inci maddesinde Bakanlar Kurulu'na kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verilmesidir. Bu istisnai yetkinin 'yetki devri' niteliğine bürünmemesi için, Anayasa Mahkemesi'nce de belirtildiği üzere, KHK çıkarma yetkisinin 'önemli, ivedi ve zorunlu' durumlarda verilmesi, ayrıca bu koşulların birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.

Esas Sayısı : 2011/82
Karar Sayısı : 2012/150

Her şeyden önce, tek parti çoğunluğunun yasama organına egemen olduğu, İktisadî uyarınca muhalefetin yeterince konuşamadığı ve bu nedenlerle neredeyse 3-5 günde yasa çıkarılabildiği bir ortamda, Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisi verilmesi, anayasal kuralın amacı ve özüyle bağdaşmamaktadır.

633 sayılı KHK, 6 Nisan 2011 günlü, 6223 sayılı Yetki Yasası'na dayanılarak Bakanlar Kurulu'nca kabul edilmiştir. 6223 sayılı Yetki Yasası, 3 Mayıs 2011 günlü Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Anamuhalefet Partisi (CHP) TBMM Grubu tarafından, bu Yetki Yasası'nın iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne dava açılmıştır.

Anayasa Mahkemesi, dayandığı yetki yasası Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilen KHK'leri, haklarında dava açılması durumunda, içeriğine girmeden, salt yetki yasaları iptal edildiği için, aşağıdaki gerekçeyle iptal etmiştir.

'Olağanüstü hal KHK'leri dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasadan (m. 121) alırlar. Bu tür KHK'lerin bir yetki yasasına dayanması gerekli değildir. Buna karşılık olağan dönemlerdeki KHK'lerin bir yetki yasasına dayanması zorunludur. Bu nedenle, KHK'ler ile dayandıkları yetki yasası arasında çok sıkı bir bağ vardır.

' KHK'nin Anayasaya uygun bir yetki yasasına dayanması, geçerliliğinin önkoşuludur. Bir yetki yasasına dayanmadan çıkartılan veya dayandığı yetki yasası iptal edilen bir KHK'nin kurallarının, içerikleri yönünden Anayasaya aykırılık oluşturmaları bile Anayasaya uygunluğundan söz edilemez.

...

Bir yetki yasasına dayanmadan çıkartılan veya yetki yasasının kapsamı dışında kalan ya da dayandığı yetki yasası iptal edilen KHK'lerin anayasal konuları birbirinden farklıdır. Böyle durumlarda, KHK'ler anayasal dayanaktan yoksun bulduklarından, içerikleri Anayasaya aykırı bulunmasa bile, dava açıldığında iptalleri gerekir.

Bu nedenlerle, iptaline karar verilen bir yetki yasasına dayanılarak çıkarılan KHK'lerin, Anayasanın Başlangıcı'ndaki 'hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı', 2 nci maddesindeki 'hukuk devleti' ilkeleriyle 6 nci maddesindeki 'Hiç kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz' kuralı ve KHK çıkarma yetkisine ilişkin 91 inci maddesiyle bağdaştırılmaları olanaksızdır.'

Anayasa Mahkemesi, yukarıda yer verilen gerekçelerle, dayandıkları 4588 sayılı Yetki Yasası 05.10.2000 günlü, E.2000/45, K.2000/27 sayılı kararla iptal edilen 606, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 615, 616, 617, 618, 619, 621, 623, 624, 626, 628, 629 sayılı KHK'leri; içeriklerine girmeden, salt anayasal dayanaktan yoksun kaldıkları için, Anayasanın başlangıcı ile 6 nci ve 91 inci maddelerine aykırı duruma geldiklerini belirterek iptal etmiştir. (Sırasıyla kararlar: K.2000/29, K.2000/45, K.2000/37, K.2000/40, K.2000/42, K.2000/44, K.2000/39, K.2000/46, K.2000/38, K.2000/36, K.2000/35, K.2000/34, K.2000/43, K.2000/41, K.2000/33, K.2000/32, K.2000/30, K.2000/31)

Bu itibarla, 6223 sayılı Yetki Yasası iptal edildiğinde 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, yasal dayanaktan yoksun kalacağından, 03.06.2011 Tarihli ve 633 Sayılı 'Aile ve

Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin; tümünün ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile eklerinin Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı ve 91 inci maddelerine göre iptali gerekir.

III. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

08.06.2011 tarihli ve 27958 Mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 32 nci ve geçici 3 üncü maddesinde Anayasaya aykırı düzenlemeler yapılmıştır.

633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 32 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında, Bakanlık merkez teşkilatında kadroları karşılık gösterilmek suretiyle, 657 sayılı Kanun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli olarak çalıştırılabilecek kadro görev unvanları arasında Denetim Hizmetleri Başkanına da yer verilerek, doğrudan Bakana bağlı olarak Bakan adına yürütülen denetim hizmetinin niteliği ve görevin özelliği ile bağdaşmayan, Denetim Hizmetleri Başkanının görevini tarafsız, bağımsız ve hukuki güvenlik içinde yapmasını, görev güvencesinin yok edilmesi üzerinden ortadan kaldıran; bu yanı sıra da kamu yararına aykırı olmanın yanında Anayasanın 112 nci maddesine de aykırılık oluşturan düzenleme yapılmıştır.

633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 3 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (b), (c), (ç), (d) ve (f) bentlerinde ise, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı altında birleştirilen kurum, başkanlık ve genel müdürlüklerin müdür yardımcısı ve üstü kadroların tamamının liyakat ve kariyer ilkeleri yerine siyasi atamalar yapmak için yasayla boşaltılması; müdür ve müdür yardımcılarının buldukları kadro derecesiyle ihdas edilen 'araştırmacı' kadrolarına, daire başkanı ve üstü kadrolarda bulunanların ise 'Bakanlık Müşaviri' kadrolarına atanmaları öngörülerek, kazanılmış hakları ortadan kaldıran; 'yasa önünde eşitlik ilkesi' ile bağdaşmayan ve kişilerin hak arama özgürlükleri ile yetkili yargı mercilerine dava açma haklarını ellerinden alan Anayasaya aykırı kurallar yasallaştırılmıştır.

Denetim hizmetinin görev güvencesinin ortadan kaldırılması üzerinden bağımsızlık ve tarafsızlığının zedelenmesi, telafisi olmayan sonuçlara yol açabilecek ve Devlete güven duygusunu ortadan kaldıracak yakın bir tehlikedir. Öte yandan, 633 sayılı KHK yürürlüğe girdiğinden, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Yasayla boşaltılmış bulunan müdür yardımcısı ve üstü yönetici kadrolarına siyasal iktidarın tarafgirlik ölçütleri bağlamında atamalar yapılırken; bu kadrolara kariyer ve liyakat ilkeleri çerçevesinde yükselen kadro görev unvanlarının hukuki sahibi kamu görevlileri ise, telafisi mümkün olmayan zararlarla karşı karşıya gelmiş bulunmaktadır.

633 sayılı KHK'nin geçici 9 uncu maddesiyle, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün taşra teşkilatında yer alan sosyal hizmet kuruluşları ile bu kuruluşların personeli, borç ve alacakları, tüm varlıkları, araç, gereç ve taşınırları Anayasaya aykırı olarak il özel idarelerine devredilmektedir. Bu devirden dolayı, Devletin sosyal koruması altında olan kişilerle toplumumuzun telafisi mümkün olmayan zararlar göreceği açıktır.

6223 sayılı Yetki Yasasının iptali veya yürürlüğünün durdurulması durumunda 633 sayılı KHK yasal dayanaktan yoksun kalacağı için, yürürlüğünün durdurulması gerekecektir.

Öte yandan, Anayasal düzenin hukuka aykırı kural ve düzenlemelerden en kısa sürede arındırılması, hukuk devleti sayılmanın en önemli gerekleri arasında sayılmaktadır. Anayasaya aykırılıkların sürdürülmesi, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyecektir. Hukukun üstünlüğünün sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesi hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacaktır.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen hükümlerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır.

IV. SONUÇ VE İSTEM

03.06.2011 tarihli ve 633 sayılı 'Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin;

1) 32 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki, " Denetim Hizmetleri Başkanı " ibaresi, Anayasanın 2 nci ve 112 nci maddelerine;

2) Geçici 3 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a), (b), (c), (ç), (d) ve (f) bentleri, Anayasanın 2 nci, 10 uncu, 36 ncı ve 125 inci maddelerine;

3) Geçici 9 uncu maddesi, Anayasanın 2 nci, 5 inci, 10 uncu, 41 inci, 61 inci ve 127 nci maddelerine;

4) Tümü ve ayrı ayrı tüm maddeleri ile ekleri Anayasanın Başlangıcı ile 2 nci, 6 ncı ve 91 inci maddelerine;

aykırı olduklarından iptallerine ve uygulanmaları halinde giderilmesi güç ya da olanaksız zarar ve durumlar olacağı için, iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz."